

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м.Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E – mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Народному депутатові України
Львовчкіну С. В.

Шановний Сергію Володимировичу!

На виконання доручення Прем'єр-міністра України від 01.06.2018 № 20948/1/1-18 до листа Голови Верховної Ради України від 18.05.2018 № 11/10-1733 Міністерство освіти і науки розглянуло Ваш депутатський запит від 17.05.2018 № 171/1-12 щодо кризових тенденцій у науковій галузі, оголошений на засіданні Верховної Ради України 18 травня 2018 року, і повідомляє.

Основні цілі державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності визначено статтею 45 Закону України від 26 листопада 2015 р. № 848-VIII «Про наукову і науково-технічну діяльність» (далі – Закон): забезпечення наукового обґрунтування визначення стратегічних завдань розвитку економіки та суспільства; досягнення високого рівня розвитку науки і техніки; примноження національного багатства та зміцнення національної безпеки на основі використання наукових та науково-технічних досягнень та ін.

Відповідно до статті 48 Закону одним із основних інструментів реалізації державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності є бюджетне фінансування. Обсяг коштів державного бюджету, що спрямовується на наукову і науково-технічну діяльність, щорічно визначається у законі України про Державний бюджет України як частка валового внутрішнього продукту (у відсотках). Держава має забезпечувати бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності у розмірі не менше 1,7 відсотка валового внутрішнього продукту України (далі – ВВП).

Бюджетне фінансування наукової та (або) науково-технічної діяльності за рахунок коштів загального фонду державного бюджету спрямовується на забезпечення:

- 1) основної діяльності державних наукових установ, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, та наукових досліджень університетів, академій, інститутів (базове фінансування);
- 2) виконання окремих наукових і науково-технічних програм, проектів та надання грантів.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
№1/13-508 від 14.06.2018

За даними Державної служби статистики України найнижчий рівень фінансування наукової і науково-технічної діяльності за рахунок бюджетних коштів зафіксовано у 2016 році – 0,16 % ВВП, причому близько 90 % фінансування з державного бюджету було спрямовано на забезпечення діяльності державних наукових установ за принципом базового фінансування (довідково: 2013 рік – 0,32% ВВП, 2014 рік – 0,25% ВВП, 2015 рік – 0,20% ВВП, 2016 рік – 0,16 % ВВП).

Починаючи з 2017 року забезпечено збільшення об'ємів фінансування наукової і науково-технічної діяльності за рахунок державного бюджету: 2017 рік – 0,22 % ВВП, прогнозний показник на 2018 рік – 0,24% ВВП.

За інформацією, наданою Міністерством фінансів, у Державному бюджеті України на 2018 рік видатки на науку враховано у обсязі 8326,6 млн грн, з них по загальному фонду – 6173,8 млн грн, по спеціальному фонду – 2152,8 млн гривень. При цьому видатки загального фонду на 1345,5 млн грн, або на 27,9 % перевищують фактичні видатки 2017 року. Разом з тим, доведення обсягу видатків загального фонду державного бюджету на науку до рівня 1,7% ВВП починаючи з 2020 року, як передбачено Законом, потребуватиме додатково близько 63 млрд гривень.

Виходячи з прогнозу зростання економіки в наступних роках збільшення видатків на науку у зазначених обсягах є вкрай проблематичним.

Необхідно відмітити, що виключно шляхом збільшення обсягу бюджетного фінансування наукової сфери неможливо розв'язати проблему підвищення рівня результативності наукових досліджень і розробок без урахування ефективності діяльності наукових установ.

Одночасно зазначаємо, що відповідно до рішень, прийнятих за результатами проведення 16 січня 2018 року першого засідання Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, Міністерство освіти і науки опрацьовує питання щодо оптимальної моделі розвитку вітчизняної науки разом з оперативним планом її реформування, в тому числі Національної академії наук, національних галузевих академій наук, що передбачатиме посилення зв'язку науки та виробництва, формування пріоритетних напрямів наукових досліджень, спрямованих на забезпечення пріоритетів економічного розвитку держави.

Поряд з цим одним із найважливіших завдань Міністерства освіти і науки України є імплементація положень вищезазначеного Закону.

Так, Законом передбачено утворення Національного фонду досліджень України (далі – НФДУ), який стане одним із найважливіших елементів системи фінансування науки в Україні. Відповідно до Закону НФДУ буде утворено як державну бюджетну установу, що є головним розпорядником бюджетних коштів.

Основним завданням НФДУ є грантова підтримка фундаментальних наукових досліджень у галузі природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук та прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок за пріоритетними напрямами розвитку науки і техніки.

Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про Національний фонд досліджень України» листом Міністерства освіти і науки від 23.05.2018 № 1/10-1524 внесено на розгляд Кабінету Міністрів України.

Прийняття постанови забезпечить правове підґрунтя для утворення Національного фонду досліджень України як юридичної особи та для подальшого його функціонування.

З метою забезпечення ефективної діяльності НФДУ Міністерством освіти і науки було розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо Національного фонду досліджень України».

Також Законами України «Про вищу освіту» та «Про наукову і науково-технічну діяльність» передбачено завдання, які є базовими для наукової діяльності закладів вищої освіти, зокрема, проведення державної атестації за результатами наукової та науково-технічної діяльності, що, в свою чергу, є інструментом для запровадження базового фінансування окремих наукових напрямів закладів вищої освіти.

Базове фінансування необхідне для підтримки найбільш актуальних наукових напрямів, підвищення рівня захищеності наукових працівників, збільшення чисельності штатних наукових працівників, зокрема із числа молодих учених. Воно сприятиме поліпшенню рівня забезпеченості досліджень і розробок наукоємним обладнанням, стимулюванню наукових кадрів шляхом надання можливості впродовж наступних 5 років розвивати певний науковий напрям, отримувати збільшену заробітну плату і, як наслідок, підвищенню престижності наукової праці в суспільстві.

У зв'язку з цим МОН направило до Міністерства фінансів пропозиції щодо відкриття двох нових бюджетних програми у 2019 році з обсягом видатків (за попередніми розрахунками) 500 млн гривень – для фінансування НФДУ та 950 млн гривень – для базового фінансування закладів вищої освіти в частині здійснення ними наукової і науково-технічної діяльності.

Крім того, зараз на розгляді у Верховній Раді України знаходиться підготовлений до другого читання проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (реєстр. № 4349 від 31.03.2016), який розроблено з метою врегулювання деяких проблемних питань у сфері наукової і науково-технічної діяльності. Зокрема, цим законопроектом передбачено внесення змін до статті 36 Закону в частині визначення розміру посадового окладу молодшого наукового співробітника, який запропоновано визначати виходячи з розрахунку одинадцяти прожиткових мінімумів для працездатних осіб, розмір якого встановлено на 1 січня календарного року. Вказані зміни дозволять застосовувати цей показник при плануванні видатків під час підготовки проекту Закону України «Про державний бюджет України» та реалізувати гарантоване Законом право наукових працівників на належний рівень оплати праці.

З огляду на зазначене, імплементація положень Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» та прийняття законопроекту (реєстр. № 4349 від 31.03.2016) максимально сприятиме розвитку науково-технічної сфери в Україні та підвищенню ефективності її фінансового забезпечення.

З повагою
Міністр

вик. Гончарнік Н. Л.
2878924

Лілія Гриневич